

Haagse kunsthandelaar in Peking

De onderhuidse boodschap van Zhang Shujian

Melle Hendrikse drijft al jaren een galerie in Peking. In Parts Project laat hij daar voor het eerst een glimp van zien, hoewel Zhang Shujian ook voor hem een atypische kunstenaar is.

Door Hendrik van Leeuwen

'N iemand had vreemd opgekeken van de jonge actuele kunstenaars die ik breng," zegt Melle Hendrikse. "Ook in China hangt de modernistische geest die je doorgaans bij Parts Project ziet. Daarom vond ik het wel zo aardig om iets uitzonderlijks te laten zien. Een realistische fijnschilder met een obsessie voor details. Bij Zhang Shujian krijgt elk haartje dezelfde chirurgische aandacht."

Op het schilderij van een be-droefd meisje zijn wat losse haren ontsnapt aan het elastiekje dat haar kapsel in bedwang houdt. Ze slierten als verzopen katjes om haar hoofd. Aan de roodomrande ogen is te zien dat ze nog maar kortgeleden hevig heeft gehuild en dat woorden ontoereikend zijn. Het is knap hoe een intense emotie onderkoeld en toch zo raak wordt getypeerd, terwijl iedereen het verdriet zelf mag duiden. De huid is met klassieke aandacht opgebouwd en gekleurd. Kijk naar de albasten teint met een naar blauw neigende glans, de zachte wangen en bijna voelbare sleutelbeenderen – een oude meester zou er blij mee zijn. En dan te bedenken dat dit een jeugdwerk is. Zhang Shujian, in 1987 geboren in Hunan en klasiek geschoold in Peking, maakte dit paneeltje op 22-jarige leeftijd toen hij nog een student was.

De bedachtzaam formulerende Hendrikse ontdekte hem op een expositie van honderden academische tekeningen. Zhang Shujian viel daar op een eigenaardige manier buiten en een bezoek aan het atelier sterkte hem in dat idee. Volgens Hendrikse past hij niet in het 'Chinese realisme' dat wil behagen met ambachtelijk vertoon, maar zoekt hij de ongemakkelijke confrontatie. Je zou hem een tegenhanger van Photoshop kunnen noemen, al is zo'n typering wat modieus. Wie hem ergens mee wil vergelijken, komt uit bij Lucian

Zhang Shujian, 'ZT', olieverf, 2009. | Foto: hndrk

Freud. Een vette schilder vergeleken bij Shujian, maar wel net zo genadeloos. Wie echt in de spiegel durft te kijken, ziet meer dan hem lief is.

Jurist

"Mijn ouders waren al gedreven collectioneurs," zegt Melle Hendrikse (1971). "Zoals alle generatiegenoten met belangstelling voor moderne kunst, begonnen zij met Cobra. Ik ontdekte de Chinese kunst in 1996 en dat werkte uitermate aanstekelijk." Cees Hendrikse, zijn vader, groeide uit tot de bekende verzamelaar die zijn tijd en kennis in dienst stelde van het Groninger Museum en Beelden aan Zee. De meertalige Sabine Wang werd een belangrijke intermediair, zeker toen Melle in 2008 een galerie in Peking ging opzetten. "Het was een drastische switch, maar het gerieflijke leven als jurist en rijksambtenaar was niet bijster avontuurlijk." Vroeger aankopen van Chinese kunstenaars die inmiddels een enorme hype waren geworden op de internationale markt voorzagen in startkapitaal.

Hij heeft er ook jaren gewoond. Sinds hij gefuseerd is met twee Chinese galleries en deze 'joint venture' een ruimte heeft betrokken in 798 – de belangrijkste hotspot voor hedendaagse kunst in Peking – volstaat een toeristenvisum met tussentijdse tripjes naar kunstbeurzen in Singapore en Shanghai om toch het grootste deel van het jaar in China te zijn. Het expositieprogramma is gericht op Chinese kunstenaars die aan de klim omhoog zijn begonnen, maar

Melle Hendrikse naast 'Fellaheen #6' (olie, 2016) van Zhang Shujian. | Foto: hndrk

Hendrikse vertegenwoordigt ook gerenommeerde buitenlanders, zoals Henk Visch, die in 2008 een groot beeld mocht neerzetten bij het Olympisch Stadion. Buitenlandse kunst maakt de Chinese koper nieuwsgierig. Goed verzorgd drukwerk is een ander visitekaartje. In China is antiek nog altijd belangrijker dan hedendaagse kunst, maar het tij keert, hoewel de gevreesde censor zijn tanden weer laat zien.

Voor Hendrikse is de tentoonstelling van Zhang Shujian een welkome afleiding. Normaal gesproken pendelt hij tussen de hectiek van China en de koninklijke kalmte van Den Haag. Dat de deurbel ontbreekt is geen gemis. Zijn strak verbouwde pand aan de Toussaintkade moet een rustige enclave zijn en als hij de trap af

'Roham #2' (2011). | Foto: courtesy CLC Gallery Venture

loopt kan hij buurten bij Parts Project. "Aanvankelijk zag ik het als een opslagruimte," zegt hij, "maar dat was toch niet zo handig, en om het nou leeg te laten staan... Een galerie leek me een leukere huurder dan een kantoor."

Uniek

Zo heeft het virus toch iets moois voortgebracht. Want Zhang Shujian is een realist van de buiten-categorie. Hij legt de menselijke huid onder een vergrootglas, niet omdat hij wil scoren met de imperfecties van het leven, maar om te laten zien hoe uniek we allemaal zijn. Dat is in de groepsgerichte maatschappij van China een ongemakkelijke boodschap. Bij Shujian is het hoofd kleingemaakt, afgesneden en klemgezet. Een karakter-kop wordt betiteld als 'Fellaheen',

'Het gerieflijke leven als jurist en rijksambtenaar was niet bijster avontuurlijk'

een begrip van Oswald Spengler die daarmee 'outsiders' betitelde in zijn beroemde 'Ondergang van het Avondland'. De geboorte van het individu (maar ook het losmaken uit de groep en het bijbehorende gevoel van ontheemding) tipt Shujian aan met de ontlukende renaissance. De studies die grote kunstenaars als Dürer toen van markante koppen maakten, kleedt hij zorgvuldig aan met een huid waardoor ze 'reëel' worden.

De onderhuidse boodschap van Zhang Shujian draait telkens weer om onderdrukte individualiteit. En welke maatschappij hou je dan over? In zijn nieuwste schilderijtjes bekijkt hij met een ironische blik de loze rituelen die zijn overgebleven van het eens zo trotse Rijk van het Midden. Men staat in de rij voor een ritueel huwelijk dat niemand meer iets doet en gaat met het nageslacht picknicken in het park.

Expositie Zhang Shujian tot zondag 16 mei, Parts Project, Toussaintkade 49. Meer informatie: www.partsproject.nl en www.clcgalleryventure.com